

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U002825

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 09-07-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Новак Олександр Олександрович

2. Oleksandr O. Novak

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Право

Дата захисту: 02-09-2025

Спеціальність за освітою: Право

Місце роботи здобувача: КОМУНАЛЬНА УСТАНОВА УПРАВЛІННЯ СПІЛЬНОЮ ВЛАСНІСТЮ
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Код за ЄДРПОУ: 33165909

Місцезнаходження: вул. Ю. Гойди, буд.8, Ужгород, Ужгородський р-н., 88008, Україна

Форма власності: Комунальна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 10377

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.15.31, 10.15.33, 10.15.03, 10.15.05

Тема дисертації:

1. Право власності територіальної громади як конституційна основа місцевого самоврядування в Україні
2. The Ownership Right of Territorial Community as a Constitutional Basis for Local Self-Government in Ukraine

Реферат:

1. У процесі розбудови демократичної, правової держави та впровадження принципів децентралізації, особливої значущості набуває конституційне закріплення права власності територіальних громад як економіко-правового підґрунтя місцевого самоврядування. Попри формальне закріплення у Конституції України права територіальних громад на володіння комунальною власністю, відсутність цілісного правового механізму його реалізації призводить до знецінення цього інституту в публічно-правовому просторі. Зокрема, законодавство не містить ані уніфікованого поняття спільної власності територіальних громад, ані чіткого поділу повноважень між органами різного рівня. Водночас, Конституція встановлює формальну рівність усіх суб'єктів права власності, що вступає в суперечність із реальним становищем територіальних громад у правовій системі. Проблема також полягає у відсутності законодавчо закріплених принципів реалізації спільних інтересів громад, що унеможливує їх ефективну співпрацю на рівні районів і областей.

Пропонується вектор системної доктринальної реконструкції права власності територіальних громад з урахуванням як внутрішньоукраїнських, так і європейських правових тенденцій. Окрема увага приділяється імплементації європейського досвіду, зокрема дослідженню європейського юридико-понятійного апарату, який застосовується для відображення права власності громад у законодавчій базі та який базується на принципі субсидіарності й правовому плюралізмі. Запропоновано підхід, згідно з яким механізми розподілу компетенції щодо управління власністю територіальних громад повинні базуватися на принципах економічної ефективності, визнання та підтримки автономії місцевого самоврядування, чіткого розмежування юридичної компетенції. У результаті дослідження доведено, що право власності територіальних громад в Україні, попри фрагментарність законодавчого закріплення, має ознаки цілісного правового інституту. Його ключовими характеристиками є гарантійність, опосередкованість та диспропорційність. Право власності територіальних громад потребує системного переосмислення як конституційного інституту, що формує та живить ключову одну з найбільших підвалин сучасної демократії – автономію місцевого самоврядування. Його належне функціонування можливе лише за умови системної кодифікації відповідних норм, формалізації механізмів взаємодії між громадами та переосмислення підходів до децентралізаційних процесів у публічній владі з врахуванням понять та принципів національного та наднаціональних рівнів Європейського Союзу. Висновки даного дослідження показують наявність двох взаємовиключних альтернатив щодо стратегічних напрямів майбутніх змін для законодавця: або визнати право власності територіальних громад основою їхньої повної економічної та юридичної самостійності, або розглядати його як елемент державної політики з відповідним збереженням ролі держави в управлінні майном. У будь-якому разі, без переосмислення правової природи та інституційного статусу комунальної власності неможливо говорити про повноцінну реалізацію принципу субсидіарності, самодостатність місцевої влади та ефективну модель демократичного врядування.

2. In the process of building a democratic, legal state and implementing the principles of decentralization, the constitutional consolidation of the property rights of territorial communities as an economic and legal basis for local self-government is of particular importance. Despite the formal consolidation in the Constitution of Ukraine of the right of territorial communities to own communal property, the absence of a holistic legal mechanism for its implementation leads to the depreciation of this institution in the public legal space. In particular, the legislation does not contain either a unified concept of common property of territorial communities or a clear division of powers between bodies of different levels. At the same time, the Constitution establishes the formal equality of all subjects of property rights, which contradicts the real position of territorial communities in the legal system. The problem also lies in the lack of legislatively enshrined principles for the implementation of common interests of communities, which makes it impossible for them to cooperate effectively at the level of districts and regions. A vector of systemic doctrinal reconstruction of the property rights of territorial communities is proposed, taking into account both domestic and European legal trends. Special attention is paid to the implementation of European experience, in particular, the study of the European legal and conceptual apparatus, which is used to reflect the property rights of communities in the legislative framework and which is based on the principle of subsidiarity and legal pluralism. An approach is proposed, according to which the mechanisms for distributing competence regarding the management of the property of territorial communities should be based on the principles of economic efficiency, recognition and support of the autonomy of local self-government, and a clear delimitation of legal competence. As a result of the study, it is proven that the property rights of territorial communities in Ukraine, despite the fragmentation of legislative consolidation, have the features of a holistic legal institution. Its key characteristics are guarantee, indirectness, and disproportionality. The property rights of territorial communities require a systematic rethinking as a constitutional institution that forms and nourishes one of the key foundations of modern democracy – the autonomy of local self-government. Its proper functioning is possible only under the condition of the systematic codification of relevant norms, formalization of mechanisms of interaction between communities and rethinking of approaches to decentralization processes in public authorities taking into account the concepts and principles of the national and supranational levels of the European Union. The conclusions of this study show the existence of two mutually exclusive alternatives regarding the strategic

directions of future changes for the legislator: either to recognize the property rights of territorial communities as the basis of their full economic and legal independence, or to consider it as an element of state policy with the appropriate preservation of the role of the state in property management. In any case, without rethinking the legal nature and institutional status of communal property, it is impossible to talk about the full implementation of the principle of subsidiarity, self-sufficiency of local authorities and an effective model of democratic governance.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Белов Д.М., Новак О.О. Теоретико-практичні особливості розпорядження комунальним майном за законодавством України. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Право». 2021. Вип. 67. С.35-38.
- 2. Белов Д.М., Новак О.О. Розпорядження комунальним майном за законодавством України: окремі теоретико-правові питання. Аналітично-порівняльне правознавство. 2021. № 4. С. 48-51.
- 3. Byelov D., Novak O. Communal property disposal: actual principles. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Право». 2022. Вип. 69. С. 37-40.
- 4. Палінчак М.М., Новак О.О. Ознаки права спільної власності територіальних громад. Аналітично-порівняльне правознавство. 2023. № 2. С.70-74.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Фрідманська Вікторія Іванівна
2. Viktoriia I. Fridmanska

Кваліфікація: к.ю.н., доцент, 12.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8184-6870

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шопіна Ірина Миколаївна

2. Iryna M. Shopina

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3334-7548

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Львівський державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571995

Місцезнаходження: вул. Городоцька, буд. 26, Львів, 79007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Данилюк Юрій Васильович

2. Yurii V. Danyliuk

Кваліфікація: к.ю.н., ст.н.с., 12.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7342-8345

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дослідницька служба Верховної Ради України

Код за ЄДРПОУ: 22907278

Місцезнаходження: пров. Несторівський, 4, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Верховна Рада України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гомонай Василь Васильович

2. Vasyl V. Homonay

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1479-4329

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пирога Ігор Степанович

2. Ihor S. Pyroha

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2798-7795

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, буд. 46, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Бисага Юрій Михайлович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Бисага Юрій Михайлович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Сабов Вікторія Іванівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна